

YU ISSN 0027-8084
UDK 808.61/.62

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

НАШ ЈЕЗИК

XXXIII/1–2

НАШ ЈЕЗИК

Књига XXXIII

Св. 1–2 (1999)

САДРЖАЈ

Граматика и нормативистика

О реченицама типа ОТИШЛА ЈЕ КОД МАЈКЕ / ОТИШЛА ЈЕ ДО МАЈКЕ (МИЛКА ИВИЋ)	1
Сложени везник <i>иш</i> више <i>ишо</i> (СЊЕЖАНА КОРДИЋ)	5
Временска употреба конструкција <i>на</i> + <i>акузатив</i> и <i>у</i> + <i>акузатив</i> са именицама које значе годишња доба (СРЕТО ТАНАСИЋ)	15
О речима изведеним од имена одн. презимена познатих личности (МИРОСЛАВ НИКОЛИЋ)	24
О облицима компаратива придева <i>низак</i> (ЖИВОЛИН СТАНОЈЧИЋ)	36
<i>Посћуман</i> и <i>йосћумно</i> или <i>йосћухман</i> и <i>йосћухмно</i> (НИКОЛА РОДИЋ)	42
Скраћеничке сложенице и ортографска норма (СЛОБОДАН МАРЈАНОВИЋ)	47

Лексикологија и семантика

Неке карактеристике придева са префиксима <i>о-</i> и <i>йо-</i> у савременом српском језику (СТАНА РИСТИЋ)	57
О значењу придева <i>снисходљив</i> (НИКОЛА РАМИЋ)	68
Птица <i>богомољца</i> (БИЈАНА СИКИМИЋ)	76
<i>Ни абера нема</i> (СНЕЖАНА ПЕТРОВИЋ)	90

Етимологија и ономастика

Рефлекси групе <i>-њи</i> у српској топонимији (АЛЕКСАНДАР ЛОМА)	99
О топониму <i>Приче</i> (ЗВЕЗДАНА ПАВЛОВИЋ)	107
Редак дијалекатски глагол из југоисточне Србије: <i>сневирам се</i> и сл. (ЈАСНА ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ)	112
<i>Таворити</i> (МАРТА БЈЕЛЕТИЋ)	119

Лингвостилистика

Лингвистичка стилистика (РАДОЈЕ СИМИЋ)	127
Неки стилистичко-семантички аспекти дисторзије придева у поетским структурама (МИЛОСАВ Ж. ЧАРКИЋ)	138
Из језика „Сеоба“ Милоша Црњанског (2) (ЖИВОЛИН СТАНОЈЧИЋ)	149

Прилози

О језику обазриво и одговорно (БРАНИСЛАВ БРБОРИЋ)	155
Нове и незабележене речи (1) (ЂОРЂЕ ОТАШЕВИЋ)	173

ЋОРЂЕ ОТАШЕВИЋ

(Институт за српски језик САНУ, Београд)

НОВЕ И НЕЗАБЕЛЕЖЕНЕ РЕЧИ (I)

Нове речи стварају се непрекидно, последњих неколико деценија знатно више него пре. Мада се обично сматра да су међу новим речима далеко најбројније позајмљенице, преовлађују творбена средства и механизми стандардног српског језика.

Овде наведене речи нису забележене у Речнику САНУ, Речнику МС, *Лексикону сѝраних речи и израза* М. Вујаклије (Просвета, Београд 1980), *Новом речнику нових речи* Ј. Тирилова (Бата, Београд 1991) и *Речнику нових речи* И. Клајна (Матица српска, Нови Сад 1992).

абажурски, -а, -о — Абажурско светло се љуља (Гојко, 13).

авио-превозник м — Да ли заиста постоји нелојална конкуренција међу нашим авио-превозницима? (Н 2442, 32).

алкапонеовски, -а, -о — „Италијанско ссло“ је постало уважено место (...). Па ипак, место је задржало алкапонеовску атмосферу (Белоу, 150).

алузивност ж — Врлине по којима је Стеван Сремац светски писац: иронија, бурлескност, меланхолија, суптилност, алузивност (Н 2429, 44).

американољубац ж — Онда [смо] то подметали свету и американољупцима (Н 2427, 44).

анархо-еколошки, -а, -о — У Асизи сам дошао са својим немачким „камаратима“ из анархо-еколошке комуне Утопјађа (Н 2442, 63).

анти- преф. — Утврђивање алергије посредством крвних тестова ради се деци и особама под сталном антиалергијском терапијом (Н 2428, 31). Антиамериканизам [је] индুকовао радикални национализам (Н 2442, 50). Мелатонин [је] стимулисао Т-лимфоците да произведу или ослободе више антивирусних супстанци као што су интерферон и интерлеукин-2 (Н 2393, 63). Можемо ли очекивати да Мирко Марјановић говори стихове Јакова Гробарова на панчевачком антиеколошком хепенингу? (Н 2470, 63). Овај експерт за питања савремене ликовне уметности у свом раду [је] избегао замку помодног „критичког“ антиестетизирања и одолео пасији минималистичке есхатологије (Н 2420, 41). Сатанизацију Запада и антизападни фанатизам електронски медији ометају (Н 2432, 52). Доста новца је потрошено и на антикампању, на бојкот (Н 2442, 19). И друге супстанце које лучи пинеална жлезда имају антиканцерогена својства (Н 2393, 53). Мелатонин побољшава функционисање имуносистема (...) појачавајући антиканцерозне факторе (Н 2393, 52). Своје опоненте (...) оптужује за антикинеску кампању (Н 2418, 41). Демонстрације нису биле националистичке, али ни антинационалистичке (Н 2419, 25). Српски покрет обнове је антипарламентарна организација (Н 2433, 17). Губитак куће је антипородичан чин (Н 2427, 37). Неутралисање евентуалних експлози-

ја незадовољства маса и антипредседничких испада опозиције (Н 2393, 48). По веома антисељачкој рачуници, на трошкове производње пшенице одлазе две трећине дохотка (Н 2419, 64). Добар Србин мора бити антисрбин, само се то плаћа (Н 2419, 25). Интернационална клиника за срце (...) нуди анти-стрес програм (Н 2471, 34). Он је антихетеросексуалан тиме што не оставља никакав женски централни фетиш (Н 2418, 38).

аутомаркетинг м — Чак су патолошки лажови (...) били аутентичнији од мноштва медиокритета окупљених на ин местима, нафраканих, насмејаних, распричаних, опседнутих аутомаркетингом (мада та реч још није била ушла у моду) (Басара, 114).

бездимензионалан, -лна, -лно — У бездимензионалном простору све-сти—подсвести—сећања—успомена (Опис, 112).

бездомовност, ж — Откако постоји, телевизија је, као оруђе, порадила на својој „бездомовности“, тако да је својом планетарном хомогенизацијом поништила било чије својатање на власништво (Н 2393, 42).

белопољац м — Померања е-пешака до е4 или фијанкетирање бело-пољаца (Н 2402, 65).

беспилотан, -тна, -тно — Развој беспилотних извиђачких летелица које треба у будућности да замене класичне авионе (Н 2429, 15).

био- преф. — Научници, специјалисти за неуронауке, микробиологију, биоакустику, електрицитет и магнетизам, показали су да су чула неких животиња (...) изванредно осетљива и оштра (Н 2417, 60). У савременој медицини напуштен је концепт биомедицине, која је водила рачуна само о преживљавању пацијента, и све чешће се говори о квалитету живота (Н 2424, 30). Међу стотинак учесника међународне Биоолимпијаде посвећене еколошким проблемама планете (БН 60, 28). У Америци се феноменом старења бави биотехнолошка фирма „Герон“ (Н 2442, 49).

благоироничан, -чна, -чно — Могла [се] повући у страну и заузети благоироничан став (Клоака, 46).

брозист(а) м — Дошло је време под брозистима па је село било руже-но на часовима устава, историје и предвојничке обуке (Н 2428, 31).

брозоидан, -дна, -дно — Можда и преко тог, помало брозоидног, црве-ног тешиха, треба прећи без превише гунђања (Н 2417, 37).

брозоносталгичар м — То је проблем на који заборављају и брозоно-сталгичари. Ни сам генијални Јосип Броз звани Тито није успевао да (...) произведе довољно новца (Н 2393, 11).

брутализација ж — Слика његове смрти, међутим, савршено одслика-ва брутализацију нашег свакодневног живота (Н 468, 22).

булдожерче с — Зона Марса, у које је спуштено америчко булдожерче, наводно је била захваћена препотопским поплавама (Н 2429, 63).

бунгаловчић м — Шине су се издизале изнад циглених кућица. (...) У тим бунгаловчићима Пољаци, Швешјани, Ирци, Италијани, Грци и црнци су преживљавали своје глупе драме пијанства (Белоу, 80).

бурлескност ж — Врлине по којима је Стеван Сремац светски писац: иронија, бурлескност, меланхолија, суптилност, алузивност (Н 2429, 44).

вајлдовски, -а, -о — Мали су изгледи да ће туђини успети да баце по-глед на све ругобе вајлдовског портрета који скривамо у тајној просторији (Н 2417, 42).

ванболнички, -чка, -чко — Породе се у ванболничким условима (Н 2429, 22).

ванустанво прил. — На било ком месту да се нађе, Милошевић ће владати као и до сада — ванустанво (Н 2393, 10).

видео- преф. — Реч је о (...) двоканалским системима затворених кола — за преглед и контролу, кућним видео-телефонима, видео-детекторима покрета, видео-бежичним преносницима (Н 2424, 28). За разлику од видео-ар-та и експеримената са видео-електроником којима се ова тројка одраније ба-вила (Н 2393, 43). Систем омогућава увид у „стање“ у кући, хотелу или кан-

целарији, пре уласка у простор. Видео-идентификација терориста, крадљиваца или других непозваних лица која вршљају „по задатку“, осигурана је пре уласка (...) захваљујући пре свега малом видео-преноснику и минијатурној ТВ камери (Н 2424, 28). Видео-картица Пи-Сија је, нажалост, снимала ове видео „ин флагранти“ записе (Н 2424, 28). Супруга је, наиме, по цео дан проводила на видео-телеконференцији — пријатељском интерактивном видео-контакту са колегом, што јој је омогућавала мала дигитална видео-камера спојена за монитор Пи-Сија (Н 2424, 27). Сателити ниских орбита преносили би информације, почев од обичних телефонских разговора (...) до видео-конференција (Н 2424, 27). Аудио и видео-помагала. Помагала за контролу, праћење, осматрање и прислушкивање (Н 2424, 26). Успешно се приказује по Србији као биоскопски филм, иако је, заправо, то ваш видео-рад који траје 45 минута (Н 2442, 26). Видео-слика се преноси у видео-рисивер (Н 2424, 28). Видео-снимање је у већини случајева, одобрено на јавним местима (Н 2424, 27). За безбедно осматрање и праћење, нова технологија нуди безброј помагала. (...) Реч је о (...) двоканалским системима затворених кола — за примотру и контролу, кућним видео-телефонима, видео-детекторима покрета (Н 2424, 28). Видео-траке могу бити коришћене као доказни материјал у судским процесима (Н 2424, 27).

високорангиран, -а, -о — Некад високорангираном полицајцу (Н 2433, 26).

високосензитиван, -вна, -вно — Откривања претњи преко софистицираног високосензитивног дигиталног синтетизованог рисивера (Н 2424, 27).

високосимболички, -а, -о — Европско позориште произилази из мозга, док азијско, неилузионистичко, високо-симболичко, „куца“ у ритму срца (Н 2393, 37).

високоспецијализован, -а, -о — Лечење [је] успешно (...) уколико се спроведе на време и у високоспецијализованој установи (Н 2432, 4).

високостепен, -а, -о — Више нисмо разликовали праву жељу од високостепене прилагодљивости (Клоака, 33).

водоинсталатерство с — Цеви које су штрчале (...) представљале [су] подвиг водоинсталатерства (Фуга, 27).

водоснабдевач м — На реци Волги, главном водоснабдевачу Каспијског мора, подизане су бране (Н 2420, 61).

генсековка ж — Како нас је обрадовала генсековка СПС-а Горица Гајевић (Н 2442, 22).

гибоновски, -а, -о — У америчком друштву нема места за стил (у смислу волтеровског или гибоновског стила, стила у маниру Сен-Симона или Хајнеа) (Белоу, 39).

голооточки, -а, -о — Бави се (...) голооточком четрдесет осмом годином (Н 2393, 33).

гувернеровање с — Учинке „гувернеровања“ Душанка Влатковића (Н 2428, 24).

дебејац м — Није лоше ни када класном непријатељу дебејци у фиоци пронађу „контрареволуционарни и антидржавни материјал“ (Н 2429, 19).

депримирајући, -а, -е — Показујемо само делић те депримирајуће орвеловске тоталне контроле (Н 2424, 26).

дикенсовски, -а, -о — Имао је умногome дикенсовско срце (Белоу, 86).

доминирајући, -а, -е — Упркос доминирајућем мишљењу да раднички синдикати представљају заштиту радника (Н 2393, 32).

екоцид м — Опустошена поља и градови. И Голан. Оголео од екоцида (Н 2432, 63).

екоцидни, -а, -о — Екоцид над босанским шумама је очигледан. Ту се екоцидни Караџићев рукопис не може сакрити (Н 2432, 63).

еко- преф. — Доле еко-империјалисти (Н 2469, 26). Божидар Мандић, оснивач екокомуне која траје 20 година на Брезовици на Руднику (Н 2422, 30). Крајње је време да се све здраве снаге у овом граду удруже и супротста-

ве деловању унутрашњег непријатеља у лику еко-манијака (Н 2469, 26). И Жак Кусто, попут других радикалних екофилософа, упозорава да нам је (...) потребна једна нова, еколошка револуција (Н 2428, 63).

електро-графити, -а, -о — Фирма „Електроник“ је фактурисала електрографитне четкице по цени од 6 400 динара (Н 2419, 29).

електро-дистрибутивни, -а, -о — Руководилац електродистрибутивних услуга у ЕДБ-у (Н 2393, 26). Проблем постоји код капацитета електродистрибутивне мреже (Н 2399, 29).

електро-инжињерство с — Послали су ме да студирам електроинжињерство (Белоу, 65).

еротоманијак м — Сексуалне бруталности током седмице, са спуштеним сидром, недељом, исти суманути еротоманијаци мирољубиво једре са женом и децом (Белоу, 175).

еспеовац м — Еспеовац који не воли Ђинђића (Н 2393, 12). Рекли су ми еспеовци: ни ми нећемо на изборе (Н 2433, 16).

евро- преф. — Тиме смањује изгледе земље за укључење у евроатлантски војни блок (Н 2427, 48). Британци су пре конструктивни еврореалисти (Н 2442, 57). У Енглеској преовлађује деструктивни евроскептицизам (Н 2442, 57). Један од познатих и типичних британских — евроскептика (Н 2419, 46).

жичетина ж — Герасим је лежао у старом каучу пуном разлабављених опруга (...). Кад би мрднуо чула би се писка и цвилеж зарђалих жичетина (Срам, 109).

зглобасто прил. — Шака (...) као да је поцинкована и зглобасто упушћена (Гојко, 103).

зјапећи, -а, -е — Може нам се десити да се угушимо у сопственом менталном загађењу пре него нас Сунце спржи кроз зјапеће озонске рупе (Н 2428, 63).

зјугановац м — Ни зјугановци, ни много радикалнији анпиловци раније нису имали успеха (Н 2417, 48).

зрелодобни, -а, -о — Мој се премијерни зрелодобни ритуал састоји из следшег (Клоака, 11).

идеологизираност ж — Идеологизираност и револуционарност [су] две ствари које Американци у политици апсолутно не подносе (Н 2393, 45).

излобирати св. — Да би излобировали и одобриволили остале у Америчком конгресу, ваздухопловци и илуминати тврде да ово није — смртоносно (Н 2471, 61).

иконолик, -а, -о — Златни иконолики зраци јављали су се на замрзнутим прозорима (Белоу, 97).

инхибирајући, -а, -е — Мелатонин има снажно инхибирајуће дејство на неке ћелије карцинома (Н 2393, 52).

исхалуцинирати св. — Ту необичну тикву (...) Вања би тек повремено одвајао од кесе, да се зацсреза нечему што је, ваљда, исхалуцинирао у даљини (Клоака, 91).

јајетни, -а, -о — Кроз изанђали кров од салонита боца пролете као кроз јајетну љуску (Срам, 114).

јерменизација ж — Може се очекивати и процес јерменизације, што значи губљење фактичког остатка државности (Н 2417, 41).

јосићевски, -а, -о — Праћена је, додуше, препознатљивом јосићевском лирском стилизацијом (Н 2393, 33).

југословенистички, -а, -о — Све то долази (...) од наопаког устројства ТРЕЋЕ Југославије. Од југословенистичког концепта ЗАЈЕДНИЧКЕ државе (Н 2427, 64).

југо- преф. — Помном анализом читавог југо-војишта 1995. долази се до закључка да Сребреница никако не може да се одвоји од неколико претходних (...) војних догађаја (Н 2427, 17). Аргументи науке устукнули су, дакле, пред логиком силе (...) бивших југорепублика (Н 2419, 43).

каравађовски, -а, -о — Светлост која обасјава портрет је каравађовска (Н 2442, 41).

караџићевски, -а, -о — Није спорно историјско, етничко, културно, његошевско и караџићевско јединство Србије и Црне Горе (Н 2427, 64).

кичерица ж — „Евровизија“ није вредна тих пара. На крају, реч је о једној кичерици која се никако не може сматрати културолошким феноменом старе Европе (Н 2419, 41).

кичерозан, -зна, -зно — Раскошна и кичерозна парада (Н 2417, 37).

књигољубље с — Књигољубље је грех почињен против живота (БН 58, 38).

књигомафија ж — Улична продаја уџбеника Књиго-мафија у Косовској (Глас, 1. 9. 1998, 1).

колор-камера ж — Реч је о мини-чип камерама, видео-камерама величине врха чиоде, (...) камакорд звучним колор-камерама (Н 2424, 28).

комуно-пропаганда ж — Преда мном сте нашли да трућате те глупости из комуно-пропаганде (Вида, 93).

контраалтан, -тна, -тно — Испуштала је контраалтне звукове из грла (Белоу, 95).

контра-дочек м — Њихов задатак био је дефанзиван: (...) да спрече контрадочек (или контрамитинг) опозиционих навијача испред Скупштине града (Н 2428, 22).

контра-уступак м — Спреман [је] да за уступке одговара контрауступцима (Н 2402, 48).

кореографисање с — За мене је кореографисање балета као писање поезије (Н 2430, 53).

кречење* с — Смештене, тако, једна другој, у седишта раскречених ногу. (...) Без тог безумног кречења, нису умеле да седе како ваља (Клоака, 86).

кундеровски, -а, -о — За свој политички стубац нисам поново подсвесно изабрао кундеровски наслов *Нејодношљива лакоћа њоулизма* (Н 2442, 57).

купонски, -а, -о — Има аверзију посебно према моделу купонске (ваучерске) приватизације (Н 2424, 49).

курдизација ж — Курдизација се наставља. Када се после Српске Крајине преда Косово, Метохија и Рашка на реду је Војводина (Н 2417, 41).

лагер-листа ж — Стварали [су] густу мрежу продавница својих и туђих издања (до којих су лако долазили простом разменом наслова уписаних у лагер-листе) (Н 2421, 42).

ледензуб, -а, -о — Ближи се ледензуба, промукла зима (Вида, 22).

летукање с — Летукање с цвета на цвет (Вида, 41).

лидерка ж — Лакше се обрачунати са њима него се јуначити према, рецимо, лидерки ЈУЛ-а (Н 2393, 21).

линдберговски, -а, -о — Обојица у кожним линдберговским капама (Белоу, 118).

лировски, -а, -о — Има нечег лировског у његовој појави и побуни (Вида, 142).

лутајући, -а, -е — У сусрету са лутајућим космичким телом огромне масе (кометом) (Н 2427, 63).

луткарка ж — Марија Велагић, луткарка из Београда (Н 2430, 31).

мађионичарка ж — Све што је чаробњака, магова, харемских лепотица, подводица и мађионичарки уложило је сва своја знања да заголица и оживи Додове утрнуле мошње (Срам, 107).

манекенисати се нсв. — Били само парадира, манекенише се и потписује све што му понуде (Н 2433, 63).

манипулабилан, -лна, -лно — Сложене политичке феномене хипостазира и узастопним апстракцијама их брзо своди на неку манипулабилну категорију (Н 2418, 64).

манипулаторка ж — Историја није учитељица живота већ (...) је велика манипулаторка (Н 2424, 29).

мартинка ж — Носе мартинке (тешке радничке чизме) (Н 2393, 28).

мафиократија ж — У једном тренутку [је] изгледало да ћемо бити балканска Куба, расадник националкомунизма и мафиократије (Н 2402, 44).

међусрпски, -а, -о — Јединица САС (...) стигла је у Републику српску (...) у тренутку када је председница Биљана Плавшић ушла у сукоб са остатком руководства, као резервна снага у случају да се међусрпске размирице претворе у оружани сукоб (Н 2429, 15).

мега- преф. — Повратак у Барселону остао је, ипак, у сенци Бразилца Роналда. Он је већ сада мегазвезда (Н 2393, 30). Има смисла говорити о неинаугурисаној Светској влади (СВ) која усмерава кретање објективног духа светског мегакапитала (Н 2418, 64). Декан Маројевић сада [је] у прилици да (...) направи мега-катедру за славистику (Глас јавности 13. 8. 98, 4). Градња мегаобјеката попут Асуанске бране (Н 2428, 63).

методичарка ж — Врати га опет код строге методичарке, па је наставио да чита са слика и да говори са кестеном у устима (Вида, 38).

мини-чип м (у атрибутској функцији) — Реч је о мини-чип камерама, видео-камерама величине врха чиоде, ултраминијатурним звучним телевизијским камерама (Н 2424, 28).

мини-камера ж — Мини-камеру треба усмерити ка сцени која се посматра (Н 2424, 28).

моделски, -а, -о — Интелектуалац (...) се не измиче из друштва да би на њега као објект применио неке готове моделске поступке (Н 2418, 64).

монденост ж — Атмосфери мондености доприносила су редовна појављивања познатих личности (Басара, 211).

монолитизација ж — Монолитизација светске буржоазије постепено развија унутрашњу силу административне кохезије (Н 2418, 64).

морализаторка ж — Јавила се извесна морализаторка у једном дневном листу оптужујући ме (...) да мој дневник није „поучан“, будући да је у њему, између осталог, реч о крађама дванаестогодишњег дечака (Н 2418, 41).

мравињасто прил. — Како пренебрегнути нимало занемарљиву улогу његова тела задоспелог на некакав мравињасто досадан начин (Гојко, 8).

мрмљајући, -а, -е — Зурио је преко мрмљајућег, уздишућег, згрченог клупка ознојених затвореника (Фуга, 188).

мутносмеђ, -а, -е — Излагање сунчевој светлости је изазивало мутносмеђе поткожне флексе (Белоу, 77).

набоковљевски, -а, -о — То је чисто набоковљевска фасцинација. Не уме свако да воли лептире на тај начин (Вида, 44).

набрајачки прил. — „Књиге и душе“. (...) Некако ми [наслов] звучи набрајачки (Вида, 20).

надилазећи, -а, -е — Да уз само њему својствен, широк, добродушан, надилазећи осмех, загрми (Бах, 152).

нарастајући, -а, -е — Опасност од нарастајућег експорта културног шљама из Америке (Н 2427, 44).

нарко-дилер м — Милановић шурује са наркодилерима (Н 2433, 27).

нарко-мафијаш м — Мора да се моја појава поклапала с његовом представом и наркомафијашима (Басара, 218).

нарко-трговац м — Наркотрговци ондашњег Београда, морам то рећи, нису били еснафски коректни (Басара, 206). После вишегодишње јурњаве за наркотрговцима (Н 2433, 26).

националкомунизам м — У једном тренутку [је] изгледало да ћемо бити балканска Куба, расадник националкомунизма и мафиократије (Н 2402, 44).

несквивалентан, -тна, -тно — То је несквивалентна размисла (Н 2393, 11).

нежнорумен, -а, -о — Гладиоле (њих бејаше понајвише), нежнобеле и нежнорумене (Јаков, 11).

неилузионистички, -а, -о — Европско позориште произилази из мозга, док азијско, неилузионистичко, високо-симболичко, „куца“ у ритму срца (Н 2393, 37).

неинтегрисаност ж — Неинтегрисаност у европску и светску науку и културу (Н 2427, 37).

неиспуњено прил. — Нека мржња остаје у теби, неки бес, осећаш се неиспуњено, некако лоше (Н 2393, 29).

нејеврејин м — Осуђивао је с бесним јеврејским снобловкуом распуштеношћу и безумношћу нејеврејина (Белоу, 81).

нејеврејски, -а, -о — У ваздуху се осећала нејеврејска затвореност (Белоу, 123).

нематеријалист(а) м — Себе дефинишу као нематеријалисте (Н 2393, 28).

ненастао, -ала, -ало — Када је прича започета, више нема повратка. Заједно ћемо кренути кроз њене (још неиспитане, још ненастале) просторе (Опис, 132).

неоинквизиторски, -а, -о — Причврстили су је уз хромирани неоинквизиторски апарат за мучење (Клоака, 76).

непопулистички, -а, -о — Непопулистички политичари пре свега не би смели да допусте да неко у друштву има осећај да је занемарен (Н 2442, 58).

нетехнолошки, -а, -о — Ова идеја је, мање-више, заједничка свим нетехнолошким друштвима света (Н 2468, 63).

неуро-наука ж — Научници, специјалисти за неуронауке, микробиологију, биоакустику (Н 2417, 60).

нецеремонијално прил. — Чаша [ми] би нецеремонијално зграбљена са усана (Фуга, 49).

нисколетећи, -а, -е — До Пи-сија повезаних бежичним путем преко нисколетећих сателита (Н 2424, 27).

ново- преф. — Реч је о класичном економском утилитаризму који је изродио слој новобизнисмена (Н 2430, 40). Лепршамо као новоизлегли пилићи (Белоу, 39). Новонаступајући режим Јосипа Броза на територији ондашње Југославије стрљао [је] (...) 150 хиљада људи (Н 2426, 17). Издавачи касно достављају новообјављене романе (Н 2399, 43). Број новооболелих од рака повећао се са 8 на 15 (Н 2468, 22).

обалежен, -а, -о — Из гроца некада беле манжетне вири шака обалежена (а не обележена) голубијесивим изметом (Гојко, 103).

онеспокојавајући, -а, -о — Сличност је фрапантна, онеспокојавајућа (Н 2424, 44).

општедемократски, -а, -о — Патриотски и општедемократски интерес [је] борити се не за позиције чланства него за реформе (Н 2433, 16).

опуштајући, -а, -е — Тонуо [сам] у опуштајући сан (Клоака, 60).

орангутанка ж — Орангутанка из хобија слика (...) Једна жена орангутана из зоолошког врта у Санкт Петербургу има хоби да слика (Глас, 29-30. 8. 1998, 7).

охлађујући, -а, -е — Охлађујући фактор било је сазнање да је отац, од првог дана, очито био ту ради Анђеле (Клоака, 69).

педагогиња ж — Ето зашто, каже бесно доследна педагогиња, то ми је хвала што сам га и оволико научила (Вида, 37).

перонистички прил. — Једног дана ми је речено да сам претерано перонистички настројена (Н 2402, 51).

печењара* ж — Прскопута приватне печењаре (са излога се цере насликане праске и јагњеће главе) приметна је неугледна табла (Н 2417, 30).

пипкаст, -а, -о — Време [је] постало пипкастије (Гојко, 63).

пирамидаст, -а, -о — Тако је настало то здање пирамидастог крова од црепа (Клоака, 65).

повредивост ж — Устав СР Југославије и Србије гарантује грађанима неповредивост писма и других средстава општења. Изузетно, уколико је у питању одбрана земље или вођење кривичног поступка, допуштена је повредивост општења (Н 2423, 28).

подразумевајући, -а, -е — Ваши ангажмани нису тако интензивни и подразумевајући (Н 2393, 40). Пребројавање мртвих који то још нису морали бити, постао је подразумевајући ритуал (Н 2468, 22).

подрхтавајући, -а, -е — Говорећи влажним подрхтавајућим усницама (Фуга, 115).

позоришно прил. — Не може се десити да представа која је позоришно тачна, провокативна и која је дотакла уметност, не буде и комерцијално исплатива (Н 2393, 41).

полу- преф. — Издркао сам, полуизваљен на софи (Клоака, 95). Његово срце [је] полуразорено, а кардиоваскуларни систем толико оштећен да је „пумпа“ радила са једва трећином снаге (Н 2393, 47). Прилазио је полуширених руку (Срам, 159). Духовна ситост мора да допуњава физичку полу-ситост (Опис, 81). Нису знали да не спавам, да сам будан и да, полусклопљених калака, ослушкујем њихов разговор (Јаков, 17). У полусушном пределу, са понеком палмом (Н 2427, 54). Полууплашено [је] рекла (Лажи, 117). То сада чини полуживично (Фуга, 76). Онда се нагло сниже надолу, у неки получучањ (Вида, 31).

пост- преф. — Јовановић пише модерну, постбекетовску симболистичку прозу (Н 2402, 34). Концентришимо се, за трен, само на постбиблијско време (Н 2430, 63). Изетбеговић (...) [је] постао председник постдејтонске Босне (Н 2393, 13). Спремност за живот у једном потпуно измењеном свету: у постхладноратовском, постиндустријском, постидеолошком... свету (Н 2419, 46). Стварање нових партнерских односа са новом постимперијалном Русијом (Н 2429, 50). Сто постпротестних дана (Н 2422, 12). Супротно логици здравог разума или болном колективном искуству из успешне зимске револуције са неуспешном постреалношћу (Н 2427, 38). Постреферендумско стање (Н 2470, 14). Спремност за живот у једном потпуно измењеном свету: у постхладноратовском, постиндустријском, постидеолошком... свету (Н 2419, 46). Како бисмо редефинисали основне задатке светске организације у измењеном, постхладноратовском свету (Н 2399, 47).

прагенерацијски, -а, -о — Ако се вернику сруши богомоља, тиме се руши темељ његове духовности, основа његове прагенерацијске и трансгенерацијске егзистенције (Н 2427, 27).

пратећи, -а, -е — Заборављање [је] понекад пратећи процес старења (Н 2424, 26).

преаранжирати св. — Указујем само на праксу музичара „ужне пруге“ да, када нешто преаранжирају, истичу себе као ауторе (Н 2432, 33).

првојануарски, -а, -о — Стекли су се сви услови да раскрстимо са првојануарском Новом годином (Н 2402, 57).

предделиричан, -чна, -чно — То није историјска чињеница. То је предделирична делузија (Басара, 80).

прејадаи, -дна, -дно — У неку бих руку ласкао себи кад бих се издвојио из те прејадне гомиле (Клоака, 83).

преклапајући, -а, -е — Преклапајући кишобрани (Фуга, 28).

пресијавајући, -а, -е — Неколико лепљивих капљица се откотрљало преко пресијавајућег крзна (Фуга, 82). Сањала сам да стојим над младићем обученим у пресијавајуће боје (Фуга, 98).

прес-материјал м — Окружени брдом каталога и уопште прес-материјала (Н 2473, 38).

преструктурисање с — Друштва у транзицији (...) су се нашаа пред озбиљним препрекама у реализацији тржишног преструктурисања (Н 2428, 21).

приговарајући, -а, -е — Зашто нико не примећује непогрешиви приговарајући поглед на мом лицу (Фуга, 99).

прочитавање с — Он је књигу учинио и изузетно занимљивом за читање али и за прочитавање, откривање и утврђивање психоаналитичких знања (Н 2427, 41). Прича коју ћете прочитати: само је ваша. Између вашег прочитавања и моје намере леже бескрајни понори неразумевања (Опис, 131).

психо-траума ж — Психотрауме жртава рата у миру доказују да су они двоструко погођени (Н 2427, 26).

пушећи, -а, -е — Тај призор, тишина, пушећа врелина (Фуга, 28).

рашљарство с — Постојао је један огранак паранормалног који је привлачно његову пажњу: рашљарство (Н 2430, 59).

радио- преф. — Обележено је 20 година постојања радио-секције „Козара“, која делује у оквиру радио-клуба „Нови Београд“ (БН 62, 7). Седам различитих типова авиона намењених за електронско извиђање непрекидно надзире радио-комуникације и релејне телефонске везе (Н 2429, 15). Обележено је 20 година постојања радио-секције „Козара“, која делује у оквиру радио-клуба „Нови Београд“ (БН 62, 7). Чему, уосталом, и служе велики радари него за хватање радио-сигнала (Н 2423, 26).

редитељка ж — Три споредне улоге редитељка (дебитанткиња) доделила је својој кћери (Н 2424, 34).

режећи, -а, -е — То лице (...) исказивало је неко дивље, режеће весеље (Клоака, 57).

резидентствовање с — Најзначајнији тренутак у мом резидентствовању је био такозвани In Service Exam који полажу сви специјализанти интерне медицине у Америци (Н 2429, 25).

ректорка ж — Ректор или ректорка, питање је сада (Н 2475, 23).

рестаурирајући, -а, -е — Са каквом лудачком надом он корача путем слободе и демократије. А врло брзо се нашао усред рестаурирајућих тенденција (Лажи, 113).

рецептовање с — „Од данас тај лек не можете добити јер њега не смем да издам на рецепт.“ „Зашто?“ питао сам. „Зато што је Влада Србије забранила рецептовање лекова Милана Панића“ (Глас 13. 8. 1998, 4).

саксофонисткиња ж — Наступила је и 28-годишња саксофонисткиња Кенди Далфер (Н 2427, 6).

само- преф. — Намерно сам послушао самоиндикацију писца Синистере да ве улоге могу одиграти само глумци који су проживели много и позоришта и живота (Н 2393, 40). Није био генијално усамљени самомрзитељ (Бах, 187). Или је др Гирдхем самообмањивач највећег стила, или је идеја о „групној реинкарнацији“ у суштини исправна (Н 2429, 61). Биосферу посматрамо као самоподешавајући фактор, као живи систем (Н 2468, 63). Вољан [је] за самопреиспитивање и кориговање својих идеја (Н 2424, 49). Чечени су пуне две године били јединствени у одбрани самопроглашене независности (Н 2402, 48). Опер [је] тону у саморефлексију (Басара, 143). Од наметнутог рата, АРП мора путем апстрактне универзалности да створи слику самоскрићеног рата (Н 2418, 64).

самство с — Доспео је до рђавог стања ограниченог самства, незадовољства, невољности да постоји (Белу, 98).

свеопозициони, -а, -о — Тврди се да до свеопозиционог савеза није дошло захваљујући спољним факторима (Н 2393, 17).

свепрожимајући, -а, -е — У блеску изненадне и свепрожимајуће визије (Клоака, 54).

свифтовски, -а, -о — Барозову прозу доживљавамо као мучну радикалну сатиру свифтовског типа (Н 2432, 37).

сертификациони, -а, -о — Може [се] ослонити на сертификат који је издало акредитовано (...) сертификационо тело (Н 2402, 67).

скинета ж — Уна, 16 година, већ две године скинета (Н 2393, 28) [= девојка-скинхедс].

сненолик, -а, -о — Осећања су сненолика, а сања се обично у кревету (Белоу, 58).

снобовлук м — Осуђивао је с бесним јеврејским снобовлуком распуштеношћу и безумношћу нејеврејина (Белоу, 81).

социо-еколошки, -а, -о — Правило старогрчке медицине (...) преведено на савремени језик социо-еколошке медицине гласи: „Циљ лекара није само да спасе живот болесника већ и да га оспособи за квалитетан живот“ (Н 2424, 30).

социо-психолошки, -а, -о — Дубинска социопсихолошка анализа у овоме налази и другу страну медаље западне демократије (Н 2442, 24).

сомотаст, -а, -о — Газео [је] по сомотастом покрову од маховине и иструлеле папрати (Јаков, 10).

спринтерка ж — Спринтерка Катрин Крабе (Глас, 13. 8. 1998, 10).

средњокласни, -а, -о — Представља [се] као средњокласни Американац (Белоу, 208).

стаљиновски, -а, -о — Голи оток, уз хитлеровски холокауст и стаљиновски гулаг, спада међу три најужаснија злочина двадесетог века (Н 2426, 17).

статутчић м — Вероватно постоји неки статутчић, нека беда од статутчића, по коме основи градски апаратчици имају право да нам раде то што нам раде (Н 2442, 64).

стробо-светло с — Окружени компјутерима и стробо-светлима (Клоака, 31).

суперкомпјутер м — Суперкомпјутер Дип блу [је] у последњој партији, бслим фигурама, победио светског првака (Н 2420, 65).

суперпроводљивост с — Откриће суперпроводљивости при релативно умереним температурама (Н 2468, 54).

супертурнир м — Супертурнир у Лас Палмасу, по Анандовој изјави, занимљив је не само зато што свако може бити први већ и последњи (Н 2399, 65).

табуисати, св. и нсв. — Ово је и ретка прилика да се позабавимо етимологијом ових табу-речи, које су још табуисане једино у публицистици (Н 2433, 8).

табу-реч м — Ово је и ретка прилика да се позабавимо етимологијом ових табу-речи, које су још табуисане једино у публицистици (Н 2433, 8).

такси-компанија ж — Управља такси-компанијом (Белоу, 166).

теве-пријемник м — Зар Драган Тодоровић (...) није „део дан и ноћ“ грмео на малом екрану теве-пријемника како је њихов кандидат победио (Н 2442, 11).

тиктакав, -а, -о — У њеној тик-такавој мајсенској гостинској соби са неудобним столицама осећам се као код куће (Белоу, 74).

тмастост ж — У соби је владала пријатна тмастост капеле, сумрак светишта (Белоу, 94).

трансгенерацијски, -а, -о — Ако се вернику сруши богомоља, тиме се руши темељ његове духовности, основа његове прагенерацијске и трансгенерацијске егзистенције (Н 2427, 27).

траума-центар м — Најчешћи пацијенти траума-центра которске психијатријске болнице су млади који су углавном фрустрирани неслогом у породици и тешкоћама у комуникацији са околином (Н 2421, 8).

трикотажерка ж — Колико једној таквој опери треба мајстора, кројача, трикотажерки, хекларки, чипкара, штрикера (Гојко, 73).

трнућин, -а, -е — Лежим у кревету, посматрам трнући одблесак (Опис, 171).

удбовски, -а, -о — Срео сам Владу Вишњића, тадашњег генералног директора Генекса, моћног предузећа удбовске провенсијенције (Н 2473, 47).

уздихући, -а, -е — Зурио је преко мрмљајућег, уздихућег, згрченог клупка ознојених затвореника (Фуга, 188).

ујастучити св. — Нагло отвори ујастучена врата (Бах, 152).

ултра-јубиларан, -рна, -рно — Слоган овог Педесетог, дакле ултрајубиларног Кана (Н 2419).

ултра-минијатуран, -рна, -рно — Реч је о мини-чип камерама, видео-камерама величине врха чиоде, ултраминијатурним звучним телевизијским камерама (Н 2424, 28).

универзализујући, -а, -е — Један од принципа универзализујућег деловања СВ [је] и пацификација — путем рата — сваког подручја које изгледа као да се опире његовом саморазумљивом кретању (Н 2418, 64).

унутарсрпски, -а, -о — Унутарсрпски фронт који је у овдашњим анализама добио много већи публицитет тиче се старих политичких неслагања између др Милорада Пуповца и председника Српске народне странке Милана Ђукића (Н 2430, 49).

урлајући, -а, -е — Преживљавали [су] своје глупе драме пијанства, коцкања, силовања, рађања копилади, сифилиса и урлајуће смрти (Белоу, 80).

уснивање с — Из ноћне море се спасавамо простим буђењем, из дневне сложеним уснивањем (Вида, 15).

учествујући, -а, -е — Простачко канонско певање (...) било је обogaћено слабашном, дирљивом фразом — резултантом учествујућих гласова (Клоака, 53).

ушицепајуће прил. — Док музика срцепарајуће и ушицепајуће завија до даске, у кафани седе искључиво мушкарци (Н 2473).

фашизирати св. и нсв. — У тим околностима фашизирати масу није проблем (Н 2428, 23).

флукутирајући, -а, -е — Избор између фиксног и флукутирајућег курса (Н 402, 28). Свежањ поезије, флукутирајућег квалитета (Н 2419, 5).

фолк-спот м — Гола дупета на фолк-спотовима (Н 2428, 31).

фото-преф. — Прво сам помишљао да направим неки фото-албум (Н 2393, 36). Фото-документација са места несреће и саслушања преживелих (Н 2421, 30). Овај се тобоже загледа у један сунцем и фототехником опален модел (Гојко, 19).

хекларка ж — Колико једној таквој опери треба мајстора, кројача, трикотажерки, хекларки, чипкара, штрикера (Гојко, 73).

хипердинамичан, -чна, -чно — Одбио сам добре положаје које су ми водеће фирме понудиле, јер сам се осећао и сувише активан или динамичан (хипердинамичан) (Белоу, 143).

хиперрационализам м — Европски човек, огрезао у хиперрационализам (Н 2393, 37).

хитмахер м — Да иностране писце, како класике, тако и хит-махере, и не помињем (Н 2421, 42).

холбруковање с — Оба пута Холбрук се користи принудним методом (...). На провери је, на неки начин, и сам његов метод завртања руку, познат као холбруковање (Н 2432, 52).

цадурина ж — Каква звездаста раскрсница на овом месту, дивљаци једни (...). Мало вам је било што сте му срце пробуразили овом цадурином кроз најлепши део (Вида, 141).

шамарајући, -а, -е — Дубровник, актуелан и бомбардован у октобру, замениле су шамарајуће вуковарске вињете (Клоака, 50).

швејковски, -а, -о — Генерал необичног, рекло би се швејковског презимена, Здењак Зезула (Н 2427, 49).

шепурав, -а, -о — Понекад га чујем после шепураве музичке шпице (Белоу, 212).

шешелевац м — Шешелевци [су] више добијали на ободу Београда, него у ратом захваћеном Шапцу (Н 2393, 12).

шешељизам м — Да ли је онда наступајући шешељизам тек локална елементарна непогода (Н 2442, 63).

СКРАЋЕНИЦЕ И ИЗВОРИ

ж	— именица женског рода
м	— именица мушког рода
преф.	— префикс(онд)
с	— именица средњег рода
св.	— свршени глагол
нсв.	— несвршени глагол
прил.	— прилог

Басара	Басара Светислав: <i>Looney Tunes</i> , Народна књига, Београд 1997.
Бах	Поповић Никола: <i>Бахова улица у Сџојари</i> , Рад, Београд 1994.
Белоу	Белоу Сол: <i>Сребрна чинија</i> , Рад, Београд 1990.
БН	<i>Београдске новине</i> , Београд
Вида	Огњеновић Вида: <i>Сџари сџи. Приповејке</i> . Просвета, Београд 1996.
Глас	<i>Глас јавности</i> , Београд
Гојко	Челебић Гојко: <i>Ојрошџај од краља. Приповејке</i> . Просвета, Београд 1992.
Јаков	Јаков Ђорђе: <i>Смрт деџињсџива и друге џриче</i> . Књижевна омладина Србије, Београд 1995.
Клоака	Арсенијевић Владимир: <i>Слоаса Махџма. У џоџџалубљу. Саџунска ојера</i> . Рад, Београд 1994.
Лажџи	<i>Исџиниџије лаџџи. Краџџка џрича с немачког говорног џодручја</i> . Просвета, Београд 1997.
Н	<i>НИН</i> , Београд
Опис	Албахари Давид: <i>Оџис смртџи</i> , Народна књига, Београд 1996.
Срам	Лабуд Драгић: <i>Срам у кџшедрали. Приповејке</i> . Рад, Београд 1990.
Фуга	<i>Fuga africana. Јужноафричка краџџка џрича</i> . Просвета, Београд 1997.